

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Posuzování pachatele při ukládání trestu

Podle trestního zákona je soud povinen při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlížet k určitým skutečnostem, které se týkají osobnosti pachatele trestného činu.

Podle trestního zákona je soud povinen při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlížet k určitým skutečnostem, které se týkají osobnosti pachatele trestného činu. Jde o výraz snahy o to, aby každému pachateli byl uložen ten nejvhodnější trest, který by splnil účel, jež je od něj obecně očekáván.

Při ukládání trestu soud v první řadě přihlíží k možnostem nápravy pachatele, kdy se tedy snaží z jemu známých faktů a skutečností odhadnout vývoj pachatele pro futuro, a to zejména z hlediska možnosti páchaní další trestné činnosti. Soud přihlíží také samozřejmě a k poměrům pachatele v době ukládání trestu. Těmi jsou především poměry týkající se jeho osoby, rodiny, práce apod.

Při ukládání trestu soud dále zohledňuje, zda jde o prvopachatele nebo recidivistu. Ke skutečnosti, že pachatel byl již pro trestný čin odsouzen, přihlíží soud jako k přitěžující okolnosti. Trestní zákon však v této souvislosti opravňuje soud k tomu, aby podle povahy předchozího odsouzení nepokládal okolnost, že pachatel byl již pro trestný čin odsouzen za přitěžující, a to zejména s ohledem na význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, jeho pohnutku a dobu, která uplynula od posledního odsouzení a pokud jde o pachatele trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a odst. 1 trestního zákona také tím, že se tohoto činu znovu dopustil proto, že se oddává zneužívání omamných nebo psychotropních látek a jedů.

Pokud jde o pachatele, který je zvláště nebezpečným recidivistou, řídí se soud při ukládání trestu zvláštními pravidly. Za zvláště nebezpečného recidivistu se považuje ten pachatel, který znovu spáchal zvláště závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro takový nebo jiný zvláště závažný úmyslný trestný čin potrestán, a to v případě, že je tato okolnost pro svou závažnost zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Při ukládání trestu zvláště nebezpečnému recidivistovi se horní hranice trestní sazby odnětí svobody stanovená trestním zákonem zvyšuje o jednu třetinu a soud uloží trest v horní polovině takto stanovené trestní sazby odnětí svobody. Horní hranice trestní sazby však po takovémto zvýšení nesmí převyšovat patnáct let. Při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let nesmí horní hranice převyšovat dvacet pět let.

Soud zohledňuje též všechny případné polehčující nebo přitěžující okolnosti. Osobnost pachatele soud hodnotí i pro účely jeho zařazení do některého ze čtyř typů věznic. Trestní zákon obsahuje doporučená pravidla pro zařazení pachatele do věznice v ustanovení § 39a odst.2. Soud však může zařadit pachatele do jiného typu věznice, než do kterého má být podle uvedeného ustanovení zařazen, má-li se zřetelem na závažnost trestného činu a na stupeň a povahu narušení pachatele za to, že bude jeho náprava v jiném typu věznice lépe zaručena. Je ovšem předepsáno, že do věznice se zvýšen ostrahou soud vždy zařadí pachatele, jemuž byl uložen výjimečný trest.

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)